

Můj otec, Friedrich Witzany, byl zaměstnán jako lesník u hraběte Buquoye. Moje matka Maria, byla učitelkou ručních prací ve školách v okolí Malont.

Otec byl od roku 1939 ve válce. Po rozpuštění jeho komanie v posledních válečných dnech v Radkersburgu zůstal v Rakousku, nejdříve byl v Zulissenu, spadající pod Rainbach u svých rodičů. Tito utekli už během roku 1945, později ke konci podzimu roku 1945 šel do americké zóny jižně od Dunaje.

Zbytek rodiny bydlel ve škole v Bělé, moje těhotná matka, ještě silná babička, smrtelně nemocný dědeček (byl zde vrchním učitelem) a já (5-ti letý).

Od konce války do dubna 1946:

Zažili jsme stažení německých vojáků, přítomnost **právem obávaných ruských oddílů, a příchod nových vládců – Čechů**, se vši jejich šikanou a brutalitou.

Mein Vater, Friedrich Witzany, war als Förster beim Grafen Buquoy angestellt, meine Mutter Maria, war Handarbeitslehrerin in Schulen rund um Meinetschlag.

Vater war seit 1939 im Krieg, nach Auflösung seiner Kompanie in den letzten Kriegstagen in Radkersburg blieb er in Österreich, zuerst in Zulissen, Gemeinde Rainbach, bei seinen Eltern, die schon 1945 herüber geflüchtet sind, im Spätherbst 1945 ging er in die amerikanische Zone südlich der Donau.

Der Rest der Familie wohnte in der Schule in Zirnetschlag, die schwangere Mutter, die rüstige Großmutter, der todkranke Großvater (war hier Oberlehrer) und ich (5jährig).

Von Kriegsende bis April 1946:

Wir erleben den Rückzug der deutschen Soldaten, die zu Recht gefürchteten russischen Truppen und die nachkommenden Tschechen als die neuen Machthaber mit allen Schikanen und Brutalitäten.

Dne 9.9.1945 se narodí můj bratr Werner. Dne 21.10.1945 umírá dědeček.

Na útěk do Rakouska není přesto ještě možno myslet, ačkoliv mnoho vesničanů prchá do Rakouska (bez překážek) a nosí opakovaně majetek přes hranice.

Vánoce 1945 byly smutné, pamatuji si jen na přívěsky „Winterhilfswerku“ (zimní pomoc – bývalá nacistická organizace, pozn. překladatele) jako vánoční ozdobu.

Divoké vyhnání se uklidňuje do organizovaného odsunu, ačkoliv nikdo nevěděl, zda transport odjel do ruské nebo do americké zóny.

Matka chce přirozeně bezpodmínečně do Rakouska.

Otec ještě opakovaně přechází hranice a přináší si svou loveckou pušku a šicí stroj.

V dubnu 1946 to došlo tak daleko, že český komisař naši emigraci do Rakouska zamítá a transport do Německa je bezprostředně před námi.

Am 9.9.45 wird mein Bruder Werner geboren. Am 21.10.45 stirbt der Großvater.

An eine Flucht nach Österreich ist trotzdem noch nicht zu denken, obwohl viele Dorfbewohner nach Österreich (ungehindert) flüchten und mehrmals Habseligkeiten über die Grenze tragen.

Weihnachten 1945 war trist, ich kann mich nur an Winterhilfswerk-Anhänger als Christbaumschmuck erinnern.

Die wilden Vertreibungen kommen in geregelte Bahnen, obwohl niemand wusste, ob der Transport in die amerikanische oder in die russische Zone Deutschlands ging.

Die Mutter will natürlich unbedingt nach Österreich.

Der Vater kommt noch mehrmals über die Grenze und holt sein Jagdgewehr und die Nähmaschine. Im April 1946 ist es dann so weit, der tschechische Kommissar lehnt unsere Ausreise nach Österreich ab, der Transport nach Deutschland steht unmittelbar bevor.

Matka se rozhodne spontánně k útěku. K hranicím je to 6 km.

Tajně se sbalí a vyrábí kondenzované mléko pro mého malého bratra Wenera.

Odchod s mladými pašeráky dne 12.4. večer. Naposled se ohlíží zpátky na vesnici a na mysl přichází otázka, zda bude možno se ještě někdy vrátit, modlí se otčenáš. Kočárek se rozbije, musí se přebalit věci a nechat různé předměty ležet.

Lesem („Ziadei“, kde si pamatuji na hledání hub) k Malši.

Následuje suchý přechod u Čertova mlýna, přenocování ve vedlejší budově sedláka Schnauzerbauera v Unterwaldu (pan Affenzeller sloužil na vojně s mým otcem.).

Mladí rakouští pohraničníci nás ráno chytanou, posílají nás na to samé místo zpátky, nepomáhá ani žádné žebrání a klekání.

Čekání v lese. Werner musí být neustále v pohybu, aby nekřičel. Máme strach před českými pohraničníky.

Die Mutter entschließt sich kurzfristig zur Flucht, Entfernung zur Grenze 6 km. Es wird geheim gepackt und Milch für meinen kleinen Bruder Werner eingedickt (Kondensmilch gemacht).

Aufbruch mit jungen Schmugglern am 12.4. abends, letzter Blick zurück auf das Dorf. Ob man je zurückkommen wird? Ein Vaterunser wird gebetet, der Kinderwagen bricht, umpacken, Sachen zurücklassen.

Durch den Wald („Ziadei“, wo ich mich ans Schwammerlsuchen erinnere) zur Maltsch.

Trockener Übergang bei der Teufelsmühle, Übernachtung im Nebengebäude vom Schnauzerbauern in Unterwald (Affenzeller, war mit meinem Vater eingerückt).

Junge österreichische Grenzwachorgane greifen uns in der Früh auf, schicken uns an derselben Stelle wieder zurück, da hilft kein Betteln und Niederknien. Abwarten im Wald, Werner muss ständig bewegt werden, damit er nicht schreit, Angst vor tschechischen Grenzern.

Znovu přechod Malše pod domem sedláka Schnauzerbauer, v polední čas po nestabilní lávce, po žebřících a prknech. Babička brodí řeku úplně zničená, voda ji jde až nad kolena.

Dědeček Witzany z Zulissenu byl mezitím informován a přijel se žebříňákem, koňmi a s kočím.

Na celnici ve Windhaagu jsme pozdě večer opět chyceni a posláni zpět za hranice s vyhrůžkou, že budeme předáni Rusům, nebo Čechům, pokud bychom to ještě jednou zkusili.

Dědeček nás nechce nechat samotné, jde zpět s námi. Koňský povoz jede bez nás zpátky.

Tak trávíme schování ještě 2 dny ve 2 zemědělských statcích (já vleže pod manželskou postelí). Jdeme nocí a přecházíme Malší po třetí pod Leopoldschlagem za svitu měsíce, po velmi nebezpečné lávce po všech čtyřech. Jdeme

Neuerliche Maltsch-Überquerung unterhalb vom Schnauzerbauern zur Mittagszeit auf einem wackeligen Steg, Leitern, Bretter, die Großmutter watet entnervt bis weit über das Knie durchs Wasser.

Großvater Witzany aus Zulissen wurde verständigt und ist inzwischen mit Leiterwagen, Pferden und Kutscher eingetroffen.

Beim Zollhaus Windhaag werden wir spät abends wieder aufgegriffen und dort über die Grenze geschickt, mit der Drohung, den Russen/Tschechen übergeben zu werden, wenn wir es noch einmal probieren sollten.

Der Großvater lässt uns nicht allein, geht mit uns, der Pferdewagen fährt ohne uns zurück.

So verbringen wir noch 2 Tage in 2 Bauernhäusern versteckt (ich unter einem Doppelbett liegend), gehen in der Nacht und überqueren unterhalb von Leopoldschlag bei Mondschein auf einem halbrecherischen wackligen Steg und auf allen Vieren das dritte Mal die Maltsch

nocí směrem na Zulissen, kolem rozstřelených tanků místy zasněženou krajinou.

V aktovce nesu dokumenty naší rodiny.

Dne 16.4. dopoledne se setkáváme v Zulissenu, v malém bytě s prarodiči Witzanyovými. Zůstáváme tam několik dnů schovaní. Pak jdeme v noci do Reichenthalu a jedeme s nákladním autem s plachtou do Urfahru.

Strýc Franz (otcův bratr) nám obstaral falešné identifikační karty.

Poslední překážka: ruská kontrola na Nibelungově mostě.

Duben/květen 1946 nový začátek v Rakousku

Sotva tomu můžeme věřit. Sice máme holé ruce, ale jsme tělesně nezraněni a na svobodě.

Pár dní ještě nacházíme úkryt v Linci v ulici Gruberstraße u strýce Gustla a tety Hanni. To je mi 6 let. Dostávám k

und marschieren die Nacht durch Richtung Zulissen, an zerschossenen Panzern und Schneeflecken vorbei.

Ich trage in einer Aktentasche die Dokumente der Familie.

Am 16.4. vormittags treffen wir in der kleinen Wohnung der Witzany-Großeltern in Zulissen ein, halten uns dort einige Tage versteckt, gehen in der Nacht nach Reichenthal und fahren mit einem LKW mit Plane nach Urfahr.

Onkel Franz (Bruder vom Vater) hat uns gefälschte Identitätskarten besorgt.

Letzte Hürde: die Russenkontrolle auf der Nibelungenbrücke.

April/Mai 1946 Neubeginn in Österreich

Wir können es kaum glauben, wir sind mit nichts in der Hand, aber körperlich unversehrt, in Freiheit.

Ein paar Tage finden wir noch Unterschlupf in Linz in der Gruberstraße bei Gustlonkel und Hannitant, dort bin ich 6,

narozeninám bábovku.
Vzpomínám si na linecké
barokní věže.

Matka říká: Nikdy v životě už
ode mě nebude chlapec byt.
Objevuje se otec. My se
přestěhujeme do na samotě
stojícího lesnického domečku ve
Steyrlingu, v obci Klaus.

Můj otec pracuje jako pomocný
dělník lesní správy, u pily,
údržby silnic, postaví také
včelín.

Matka a babička pletou v rámci
„domácí práce“ ve dne i v noci
při petrolejové lampě svetry.

Babička je v horách strašně
nešťastná. žije jen od jednoho
„setkání šumavských
odsunutých“ k druhému.

Matka mě vyučuje v 1. školním
roce doma (do školy bych to měl
2 hodiny chůze, v zimě je občas
několik týdnů kvůli sněhu
nemožné použít silnice). Učí mě
písň „Na krásné Šumavě“ (v
němčině samozř., pozn. B.R.).
První Vánoce v Rakousku: Jako
ještě v Čechách je Štědrý večer
postní den.

bekomme einen Guglhupf zum
Geburtstag, erinnere mich an die
Linzer Barocktürme.

Die Mutter sagt: Nie mehr im
Leben kriegt der Bub Schläg von
mir. Der Vater taucht auf, wir
übersiedeln in ein einschichtiges
Forsthaus in Steyrling
(Gemeinde Klaus).

Mein Vater arbeitet als
Hilfsarbeiter bei der
Forstverwaltung, am Sägewerk,
bei der Wegerhaltung, baut ein
Bienenhaus.

Mutter und Großmutter stricken
Tag und Nacht bei
Petroleumlampe Pullover in
Heimarbeit.

Die Großmutter ist
todunglücklich in den Bergen,
lebt nur von einem
Böhmerwaldtreffen zum
anderen.

Die Mutter unterrichtet mich im
1. Schuljahr zu Hause (2
Stunden Gehzeit, im Winter
wochenlang eingeschneit), lehrt
mich das Böhmerwaldlied.
Die ersten Weihnachten in
Österreich: Wie noch im
Böhmerwald ist der Heilige
Abend ein Fasttag.

Dávala se polévka (tzv. Stoßsuppe) s nadrobenými kostkami chleba. Pak byla nadílka.

Psal jsem dopis Ježíškovi a mé přání bylo splněno.

Dostal jsem 1 autíčko ze dřeva, černobílé boty a proužkovanou košili.

Týdny předtím jsme vystříhávali z papíru betlém, stříhali řetězy z barevného papíru a slepovali je k sobě lepidlem z mouky.

Třikrát jsme slavili Vánoce ve Steyrlingu.

V roce 1949 dostal můj otec místo jako revírník v dolním Mühlviertelu a hned na to rakouské občanství.

Jde to strmě nahoru, v roce 1951 jsem se dostal na internát a do reálného gymnázia do Lince.

Dveře pro dobrou budoucnost byly pro mě otevřené.

Es gab eine Stoßsuppe mit eingebröckeltem Brot, Abendessen vor der Bescherung.

Ich schrieb einen Brief ans Christkind und meine Wünsche wurden erfüllt.

Ich bekam 1 Holzauto, schwarz-weiße Schuhe und ein gestreiftes Hemd.

Wochen vorher haben wir Krippenfiguren aus Papier ausgeschnitten und Ketten aus Buntpapier gemacht und mit Mehlpapp zusammengeklebt.

In Steyrling haben wir drei Mal Weihnachten gefeiert.

1949 bekam mein Vater einen Posten als Revierförster im Unteren Mühlviertel und gleich darauf die österreichische Staatsbürgerschaft.

Es geht steil bergauf, 1951 komme ich ins Internat/Realgymnasium nach Linz.

Das Tor für eine gute Zukunft stand für mich offen.

Moje babička nejvíc trpěla ztrátou svého starého domova.

Meine Großmutter litt am meisten unter dem Verlust der alten Heimat.

Moji rodiče se až do smrti nemohli smířit s tím, že přišli o všechno.

Meine Eltern haben bis ins Grab nicht verwinden können, dass sie alles verloren hatten.

Autor: Fritz Witzany, St. Florian u Linze
Překlad a zpracování do češtiny:
Růžena Šandová, Kaplice; Jakub
Kocina, Trhové Sviny.

Auto: Fritz Witzany, St. Florian bei Linz